

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIEKU SAVIENĪBAS
LATVIJAS PADOMJU KOMPONISTU SAVIENĪBAS
LATVIJAS PADOMJU MĀKSLINIEKU SAVIENĪBAS
L A I K R A K S T S

1945. G.

22. JŪNIJĀ

NR. 23

LAI UZVARAI SKAN DZIESMAS

Dziedādami, spēlēdami
Ienaidnieku uzvarēs.
Dziedādami, spēlēdami
No korija mājās nāks.

Latviešu tautas dziesma.

Tā dziedāja mūsu tēvutēvi, aizvadot kaujā savus mīļos, tā dziedāja tos mājā sagaidot. Tas ir viens un tas pats ienaidnieks, pret kuŗu vēstures mūžos kara takas vadījušas mūsu bāleliņus, viens un tas pats, visas tautas nistais un simtkārt nolādētais iebrucejs — vācietis.

Sodien tauta atkal sagaida savus dēlus no kara mājā nākam. 22. jūnijā — dienā, kad pirms četriem gadiem vācu fašisms izstiepa savus asiņainos taustekļus pēc padomju tautu brīvības, — šogad šai dienā pār māmuju — Daugavu iesoļo Rīgā tie, kas niktās ciņās, plecu pie pleca ar visām padomju tautām, izcināja riebīgo zvēru, kuŗš iedrošinājās pacelt ieroči pret padomju valsti: šogad 22. jūnijā, dziesmām skanot un tautas jūsmīgi apsveikti, ienāk sir-

majā Rīgā Sarkanās Armijas latviešu strēlnieki. Ne pirmoreiz viņus apsveic tauta. Kopā ar brāļiem — krieviem un citiem staļinskās tautu sadraudzības dēļiem viņi atnāca pagājušā gada oktobrī, atnāca pēc karstām ciņām par Latvijas sirdi — Rīgu. No kaujas nākdami, toreiz viņi atkal aizgāja kaujā, jo nebija vēl nobeigts mūžsenais ienaidnieks. Sodien viņi pārnāk pēc pabeigta kara, pārnāk, izcinājuši galīgu uzvaru.

Tā ir vēsturiska pārnākšana vēsturiskā dienā. To izjūt katrs, kas šodien sagaida uzvarētājus. Mirdz saulē ieroči, mirdz slavas apvītie strēlnieku karogi, mirdz ordeņi pie varoņu krūtīm, un priekā mirdz sagaidītāju sejas. Tās ir tās pašas sejas, kuŗas šai pašā dienā pirms četriem gadiem iegulās sāpes un rūpes, aizvadot ciņā tos, kas šodien pārnāk kā uzvarētāji.

Uzvaras dziesmas dzied sarkanie latviešu strēlnieki, un nebūs vēl izskanējušas viņu dziesmas Latvijas ārēs, kad kopā ar viņiem latvju tauta ar pilnu krūti atsāks dziesmu, kas gadsimtiem cauri dziedāta mūsu Daugavas un Gaujas, Ventas un Lielupes krastos — Līgo dziesmu, seno nacionālo Jāņu dienas dziesmu. Šogad tā saplūst ar cinitāju uzvaras dziesmu, šogad pati tā ir uzvaras dziesma, šogad musu Līgo svētkos līgosim uzvarai par godu. Tie ir pirmie Līgo svētki latvju tautas vēsturē, kuŗus tauta svētīs brīva un laimīga, kuŗos tautas liksmi vairs neaptumšo Metnā bruņinieka drausmā ēna.

— Uzvara nenāk pati. Uzvara jāizcīna, uzvara jāpērk ar smagiem upuļiem, uzvara jāpērk ar asinīm. Tauta to zina. Starp tiem, kas šodien sagaida latviešu strēlniekus, ir daudzi, kas nesagaidīs savus mīļos. Katrai padomju tautai ir daudzi, kas nesagaidīs no kaujaslauka pārnākam savus dēlus un meitas. Tie, kas nekad vairs nepārnāks, pieder ne atsevišķām nācijām vien, — tie pieder visai padomju tautai, lai tie runātu kādā valodā runādami. Mums, latviešiem, viņi sevišķi dārgi un tuvi, šie dažādo padomju tautu varoņi, kas nolika savas galvas ciņā par mūsu tautas brīvību — viņi ir tie, kas palīdzēja latvju tautai līdz galam izcinīt muža ciņu pret vācu iebrucējiem, kas palīdzēja uz visiem laikiem atbrīvot latviešu zemi no vācu baronu, to pēcteču un palīgu varas. Tādēļ gaišajos svētkos, kad mēs ar dziesmām sagaidām

savus bāleliņus, kad līgosim uzvarai, — lai noliecas galvas to varoņu svētajai piemiņai, kas dus Leningradas un Maskavas pievārtē, pie Staļingradas mūrēm, Donas un Kubanas stepēs, Dņepras krastos, pie Orlas un Vitebskas, pie Rēvas un Staraja Rusas, Latgales, Vidzemes un Kurzemes laukos un lejās, Vāczemes ceļmalās un mežos — visur, kur einījās padomju laudis par mūsu tautu brīvību, par latvju tautas un latvju Rīgas likteni.

Latviešu dziesma gāja līdz latviešu strēlniekiem visās viņu kaujās pret vācu iebrucējiem. Tā vairoja drosmi, rūdiņa virus, kyeldināja naidu pret ienaidnieku. Tā deva spēku un pārliecību. Tā palīdzēja uzvarēt. Latvju padomju literatūra un padomju māksla ieslēdzās ciņā pret iebrucējiem un grāva ienaidnieku, tāpat kā padomju ieroči. Ne mazums latviešu rakstnieku un dzejnieku izstāģēja tos pašus ceļus, no kuŗiem šodien atgriežas strēlnieki. Dziesma un durklis, dzeja un šautene — mākslas un ieroču sadarbība kopīgam mērķim, kopīgā ciņā — tas ir vēl viens liecinājums tam, ka šai ciņai latvju tauta atdevusi visus savus spēkus, kā fiziskos, tā garīgos, atdevusi visu savu rādītājas gribu, savas labākās jūtas un centienus — visu sevi.

Kaujaulaukā nu ciņa izcināta. Izcināta iespēja latvju tautai būt brīvai un neatkarīgai padomju tautu draudzīgajā saimē. Izcināta arī iespēja latvju dziesmai skanēt tik koši, kā tā nekad vēl nav skanējusi, — skanēt un pieaugt spēkā un plašumā, vīties viskrāšņākajās pārejās, aizraut un iefjūmot, saukt un vadīt ciņās un uzvarās par tautas laimi, par daļu un ziedošu Padomju Latviju. Padomju ieroči izlauzuši ceļu latvju nacionālai kultūrai uzplaukt brīnīškiem ziediem, ziedēt un smaržot par prieku tautai, par ķilu tam, ka nemitīgi augšup ies mūsu ceļš, ka strauji briedis un pienemsies spēkā mūsu tautas radītāji spēki, kuŗu brīvo plūsmi vairs nešķēršļos ne vācu barons, ne asiņainais kāškrusta nezvērs, ne nicināmais tautas nodevējs — buržuaziskais latviešu nacionālists.

Strēlnieki, kas šodien pārnāk no kara, un lielais tautas prieks, kas skanēs Līgo dziesmās, katram Latvijas padomju rakstniekam, dzejniekam un māksliniekam liek jo dziļāk apzināties, ka viņš ir tas, no kuŗa tauta gaida jaunas dziesmas, jaunus spēcigus tēlus, jaunus latvju nacionālās kultūras dārgumus, kas ir lielā laikmeta, lielās uzvaras un tautas lielās laimes cienīgi.

ANATOLS IMERMANIS

Jāņu nakts

Rasa zvaigznēm klāj zemi,
Gaisā brīnīšķa veldze.
Mūsu sirds šajā naktī
lielam priekam par mazu.

Ciņu kaislīgais nemiers,
līgu sāpīgā smeldze,
Viss, kas nerīma gadiem,
sārtu liksmībā pazūd.

Jāņi klauvēja vārtos,
Bet mēs izgājām kaujā
Atgūt saulgriežu malai
laimi — papardes ziedu.

Dienas izgaisa dārdos,
Pelni sabīra sauja,
Kamēr svētīja druvas
jaunais jūnija briedums.

Liekas zeme tik dārga,
Liekas laime tik tuva
Šajā naktī, kad kalnos
lāpas dainojot spīgo.

Ciņu nedienās bargās
Divkārt mīļi mums kļuvāt,
Skaistie dzīvības svētki,
gaišais latviskais līgo.

Jāņu burvību stipro
Mūšsen glabāja tauta,
Gadusimteniem cauri
kuŗot brīvības sārtus.

Dziersim liksmību nīpro,
Valgā dzintarā kļauto,
Mūsu uzvaras vainags
rotā dzimtenes vārtus,

